

การพัฒนาความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

THE DEVELOPMENT OF SUMMARY WRITING ABILITY OF STUDENTS IN PRATHOMSUKSA 6 USING ACTIVE LEARNING

ธิรพัฒน์ หล้าเตียง / Thirapat Lartiang¹

อติกมาส มากจู้ย / Atikamas Makjui²

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนย่อความด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียน 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสระสี่เหลี่ยม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 17 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลความสามารถในการเขียนย่อความเป็นแบบทดสอบอัตนัย และแบบสอบถามความคิดเห็น แบบแผนการทดลองเป็นแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ด้านเนื้อหา 2) ด้านกิจกรรม และ 3) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก, การเขียนย่อความ, การพัฒนาความสามารถ

¹ นักศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (Faculty of Education, Silpakorn University), Kruowlsaseeliam@gmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษา, อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (Faculty of Education, Silpakorn University), suloo62@hotmail.com

ABSTRACT

The purposes of this experimental research were to 1) compare the 6th-grade students' abilities to write a summary before and after learning with active learning management; 2) study the opinions of the 6th-grade students towards active learning management. The research sample was 17 students studying in the second semester of the academic year 2022 at Wat Saseeliam School, Don Tum District, Nakhon Pathom Province Under the Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 1. They were obtained by cluster random sampling. The research instruments used consisted of lesson plans, an ability test on summary writing, an opinionnaire, and a one group pretest-posttest experimental design plan. The statistics used for data analysis were arithmetic mean, standard deviation, and t-test.

The research findings were as follows:

1. The ability to write a summary of the 6th-grade students after learning with active learning management was higher than the pretest with statistical significance level of .05.
2. Overall, the opinion of the 6th-grade students towards active learning management was at a high level. When considering each aspect, all aspects were at a high level. The aspects, ranked in descending order, were 1) content, 2) activities, and 3) benefits gained.

Keywords: active learning, summary writing, ability development

บทนำ

ภาษาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิต เพราะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารของคนไทย การดำรงชีวิตอยู่ในสังคม เพื่อบอกความต้องการของมนุษย์ ตลอดจนการแสวงหาองค์ความรู้ การประกอบอาชีพ ภาษาไทยจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งซึ่งแสดงถึงความเป็นชาติ และเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมที่ดั่งามของไทย ย่อมทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและกัน เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ภาษาไทยยังแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรม ประเพณี สุนทรียภาพทางภาษาของชาติไทยมาช้านาน ควรค่าแก่การรักษา ดังพระราชดำรัสใน พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ครั้งเสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานในที่ประชุมทางวิชาการของชุมนุมภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 29 กรกฎาคม 2505 ความว่า ภาษาไทยนั้นเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของชาติ ภาษาทั้งหลายเป็นเครื่องมือของมนุษย์ชนิดหนึ่ง คือ เป็นทางสำหรับแสดงความคิดเห็นอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่สวยงามอย่างหนึ่ง เช่น ในทางวรรณคดี เป็นต้น ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องรักษาไว้ให้ดี (สำนักวิชาการและมาตรฐาน การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553: 7) สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2561: 13) กล่าวไว้ว่า ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรม อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและ เสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารสร้างความเข้าใจและ

ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรมการงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ และสร้างสรรค์ ทักษะในการสื่อสารทางภาษาไทยที่มีความจำเป็นนั้นมีทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน ซึ่งทักษะการเขียนเป็นรูปแบบหนึ่งที่มีความสำคัญและเป็นเครื่องมือสื่อสารของมนุษย์

ทักษะการเขียนนั้นมีหลากหลายรูปแบบ เช่น การเขียนบรรยาย การเขียนพรรณนา การเขียนเรียงความ การเขียนเรื่องราว การเขียนย่อความและรูปแบบอื่น ๆ มากมาย ซึ่งการเขียนย่อความเป็นรูปแบบหนึ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสื่อสาร การเขียนย่อความ คือ งานเขียนที่ถูกถ่ายทอด เรียบเรียงใหม่ จากสารที่ได้รับ เพื่อการสื่อสารที่กระชับ รัดกุมมากยิ่งขึ้น กระทรวงศึกษาธิการ (2561: 27) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการย่อความ ไว้ว่า ย่อความ หมายถึง งานเขียนที่เก็บใจความหรือสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านหรือฟัง และนำมาเรียบเรียงใหม่ให้กระชับรัดกุม ด้วยสำนวนภาษาของผู้ย่อ โดยยังคงสาระสำคัญของเรื่องเดิม ทำให้ผู้อ่านย่อความเข้าใจเรื่องราวได้ถูกต้องครบถ้วนและรวดเร็ว จะเห็นได้ว่า การเขียนย่อความนั้น เป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งในการสื่อสาร จากที่กล่าวมานั้นพบว่า การย่อความเป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญและเข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวัน จึงต้องอาศัยกระบวนการในการเรียนรู้ให้ถูกต้องตรงตามหลักการ การจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียนย่อความ การเขียนย่อความนั้นมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาไทย และรายวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเขียน เพื่อเป็นพื้นฐานในการจับใจความสำคัญ และสรุปความ เพื่อช่วยในการเรียนของนักเรียนในรายวิชาภาษาไทยและรายวิชาอื่น ๆ การเขียนย่อความยังมีความสำคัญต่อการสื่อสารของมนุษย์ที่จะสื่อสารสาระสำคัญของเรื่องราวผ่านการเขียน กระบวนการเขียนย่อความจึงมีความสำคัญทั้งด้านการเขียน การสื่อสารที่จะช่วยให้นักเรียนคัดกรองสาระสำคัญของสารประเภทต่าง ๆ ที่นักเรียนได้รับ และสื่อสารสาระสำคัญนั้น ๆ ผ่านกระบวนการเขียน และการสื่อสารประเภทต่าง ๆ เป็นทักษะที่จะช่วยในการอ่านจับใจความสารประเภทต่าง ๆ อาทิ หนังสือเรียน นวนิยาย เรื่องสั้น บทความ และข่าวสาร การเขียนย่อความนั้นยังเป็นกระบวนการที่จะฝึกฝนนักเรียนในการเขียนด้วยสำนวนภาษาของตนเอง ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงทักษะในการสื่อสารและการเขียนเป็นพื้นฐานของการสื่อสารประเภทต่าง ๆ ที่จะต้องอาศัยสำนวนภาษาของตนเองในการเขียน เป็นกระบวนการเสริมสร้างทักษะการเขียนอีกอย่างหนึ่ง ดังนั้นการเขียนย่อความนั้นเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต และการสื่อสารพื้นฐานของนักเรียนผู้สอนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการเรียนรู้และให้ความสำคัญต่อผู้เรียนในการพัฒนาความสามารถในการเขียนย่อความ ทั้งในด้านความรู้และทักษะ โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง เพื่อเป็นความรู้ที่ถาวรและทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะอย่างเชี่ยวชาญ

จากความสำคัญเกี่ยวกับการเขียนย่อความที่ได้กล่าวมาข้างต้นยังพบปัญหาของการเขียนย่อความ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 (2565: 57) ได้รายงานผลคะแนนผลการทดสอบความสามารถทางภาษาไทยปี 2565 ระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 รายวิชาภาษาไทย มีผลคะแนนเกี่ยวกับข้อสอบอัตนัย เรื่อง การเขียนย่อความในปีการศึกษา 2565 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 40.47

ในปีการศึกษา 2564 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 42.78 และในปีการศึกษา 2563 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 44.76 จากคะแนนข้อสอบอัตนัยเรื่อง การเขียนย่อความย้อนหลัง 3 ปี แสดงให้เห็นถึงความสามารถของการเขียนย่อความในระดับเขตพื้นที่นั้นลดลง และจากการสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ ได้ให้ข้อมูลว่า การเขียนย่อความนั้นนักเรียนจะไม่ค่อยให้ความสนใจมากนัก ตลอดจนการฝึกฝนในการเขียนย่อความไม่ค่อยมีปรากฏในสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก ส่วนมากในระดับประถมศึกษาเน้นเรื่องหลักภาษา และการใช้ภาษาในด้านอื่น ๆ การย่อความมักถูกมองข้าม โดยใช้เหตุผลว่า การเขียนย่อความนั้นเกิดจากการเก็บความสำคัญของผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่ ถ้าผู้เรียนเขียนได้ถูกต้องหรือเก็บความไม่ครบก็อาจจะได้คะแนนมากหรือน้อย จึงไม่มีการส่งเสริมการเรียนการสอนเรื่องการเขียนย่อความ จะมุ่งเน้นเรื่องหลักภาษาและวรรณคดีเป็นส่วนใหญ่ (ณัฐิกา สุริยาพงษ์, 2563: สัมภาษณ์) ในกลุ่มโรงเรียนบ้านหลวงยังพบปัญหาของนักเรียนในการเขียนย่อความในเรื่องของการเก็บความสำคัญของเรื่อง โดยนักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถเก็บความสำคัญได้ครบทั้งเรื่อง จะปรากฏการเก็บความเป็นส่วนส่วนเท่านั้น ไม่ครบถ้วนตามใจความที่ปรากฏในเนื้อหาฉบับเต็ม (นุชา แก้วลิ้ม, 2563: สัมภาษณ์) ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินการอ่านออกเขียนได้ของโรงเรียนวัดสระสี่เหลี่ยม ปีการศึกษา 2563 (โรงเรียนวัดสระสี่เหลี่ยม, 2563: 67) พบว่า ร้อยละ 80 มีผลคะแนนการเขียนย่อความอยู่ในระดับพอใช้ และปรับปรุงซึ่งการประเมินอ่านออกเขียนได้นั้นได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนไว้อย่างชัดเจน

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีการจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่น่าสนใจในปัจจุบันนั้น มีทฤษฎีการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก ซึ่งการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนั้นเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่งที่จะมีการพัฒนาผู้เรียนในการเขียนย่อความ โดยมุ่งที่จะพัฒนาผู้เรียนให้ปฏิบัติได้ด้วยตนเอง และเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง การจัดการเรียนรู้เชิงรุกนั้นมีผู้คิดค้นนวัตกรรมและรูปแบบต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนในรายวิชาภาษาไทย อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553: 87) ได้กล่าวไว้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีกระบวนการ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีลำดับขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนจบ และบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนด และกล่าวถึงรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการเชิงรุก ไว้ว่า เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการ 5 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์เดิม เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงความรู้เดิมที่ผู้เรียนได้รับแต่เดิม ทำให้ผู้สอนมีกระบวนการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ก่อนการเรียนการสอนในชั่วโมงเรียนนั้น ๆ เป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ ขั้นที่ 2 เสริมความรู้ใหม่ เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลที่ถูกต้องหรือใหม่ยิ่งขึ้น จากกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผ่านกระบวนการแสวงหาองค์ความรู้มากกว่าการสอนแบบบรรยายความรู้หรือบอกความรู้ให้ ขั้นที่ 3 ให้ฝึกปฏิบัติ เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติตามหลักการหรือทฤษฎีที่ได้จากขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 เพื่อสร้างสรรค์ผลงานหรือกิจกรรมออกมาให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้สอนที่ต้องการในรายชั่วโมงนั้น ๆ ขั้นที่ 4 จัดให้แสดงผลงาน เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนได้นำเสนอผลงานหรือกิจกรรมที่ได้รับจากการฝึกปฏิบัติในขั้นที่ 3 เป็นการฝึกการรายงาน การใช้ทักษะทางภาษา

การกล้าแสดงออก และเปิดโอกาสได้มีการพัฒนาการประเมินผลงานร่วมกันระหว่างผู้เรียนและครูผู้สอน ชั้นที่ 5 สรุปหลักการนำไปใช้ เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้สรุปหลักการหรือทฤษฎีที่ได้จากการเรียนการสอนชั่วโมงนั้น ๆ เพื่อนำไปปรับใช้ เปลี่ยนแปลง ตลอดจนประมวลหลักการหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ได้รับการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ภายในชั่วโมง กระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning นั้นจึงส่งเสริมการใช้ทักษะกระบวนการ การเรียนรู้เป็นอย่างมาก ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning เพื่อพัฒนา ความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งเป็นช่วงวัยที่จะต้องได้รับการพัฒนา การเขียนที่ดีและเป็นพื้นฐานในการเขียนงานประเภทอื่น ๆ ได้

จากการศึกษางานวิจัย พบว่า มีผู้วิจัยให้ความสนใจและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด การเรียนรู้แบบเชิงรุก ดังงานวิจัยของรสิตา รักสกุล (2557) ได้ศึกษา สัมฤทธิ์ผลของการจัดการเรียนการสอน แบบบูรณาการโดยใช้ Active Learning ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้ Active Learning มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก และผลการเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนด้วยวิธีการ จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้ Active learning หลังการจัดการเรียนการสอนมีสัมฤทธิ์ผลสูงกว่า ก่อนการจัดการเรียนการสอน และความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้ Active Learning มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้ Active Learning นั้นสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จะเห็นว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการจัดการเรียนการสอนอย่างหนึ่งที่มีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้แบบเชิงรุก ที่มุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดความสามารถและพัฒนาทักษะได้อย่างสมบูรณ์ จะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้สอนรายวิชาภาษาไทย เห็นว่าการจัดการเรียนการสอน แบบเชิงรุกรุ่นจะเป็นกระบวนการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี จึงสนใจที่จะนำมาใช้เป็น แนวทางการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อพัฒนาความสามารถการเขียนย่อความด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วัตถุประสงค์

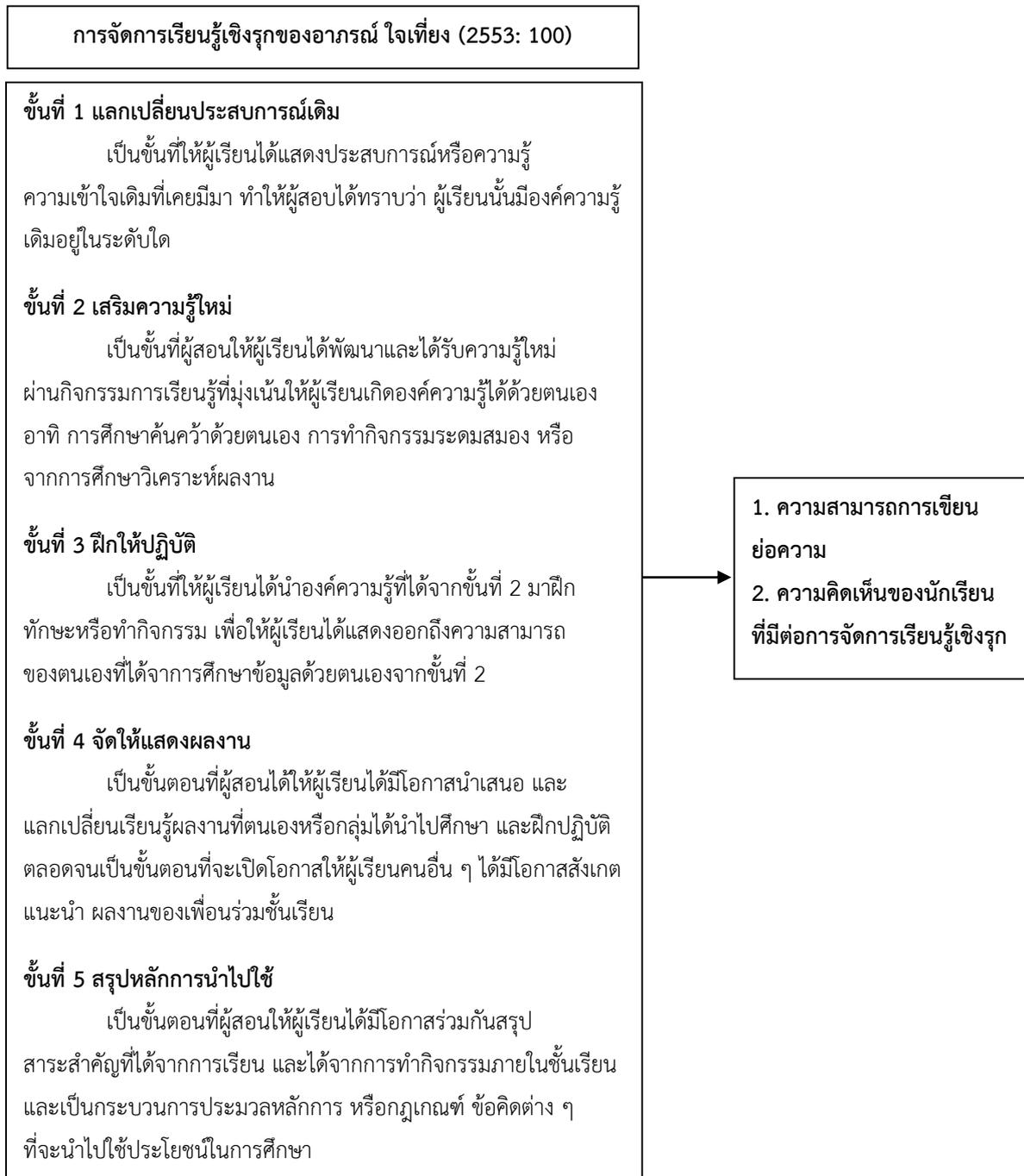
1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนย่อความด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนการเขียนย่อความ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

สมมติฐานการวิจัย

ความสามารถในการเขียนย่อความด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก รวมทั้งการสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนรู้เชิงรุกและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่มีปัญหาเกี่ยวกับการเขียนย่อความ ซึ่งการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของอาภรณ์ใจเที่ยง (2553: 100) 5 ขั้นตอน คือ 1) แลกเปลี่ยนประสบการณ์เดิม 2) เสริมความรู้ใหม่ 3) ฝึกให้ปฏิบัติ 4) จัดให้แสดงผลงาน และ 5) สรุปหลักการนำไปใช้ มีความเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนย่อความ กล่าวคือมีช่วงของการลงมือปฏิบัติและจัดให้แสดงผลงาน ตลอดจนมีกระบวนการสรุปหลักการนำไปใช้

วิธีดำเนินการ

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มโรงเรียนบ้านหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ปีการศึกษา 2565 ทั้งหมด 10 โรงเรียน มีห้องเรียนทั้งหมด 11 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 175 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสระสี่เหลี่ยม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ทั้งหมด 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 17 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (cluster random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วยเครื่องมือจำนวน 3 ชุด ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้การเขียนย่อความ เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดการเรียนรู้การเขียนย่อความ จำนวน 9 แผนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาบทอ่านที่ปรากฏในแผนมีจำนวน 3 ประเภท ได้แก่ นิทาน เรื่องสั้น ๆ และบทความ กำหนดให้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-3 มีเนื้อหาเกี่ยวกับนิทาน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-6 มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องสั้น ๆ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7-9 มีเนื้อหาเกี่ยวกับบทความ โดยแผนการจัดการเรียนรู้มีส่วนประกอบ ได้แก่ มาตรฐานและตัวชี้วัด สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้อ การวัดและประเมินผล บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ โดยกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย กระบวนการ Active Learning ของอาภรณ์ใจเที่ยง (2553: 100) ได้แก่ 1) แลกเปลี่ยนประสบการณ์เดิม 2) เสริมความรู้ใหม่ 3) ฝึกให้ปฏิบัติ 4) จัดให้แสดงผลงาน และ 5) สรุปหลักการนำไปใช้ โดยผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้

ไปตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67-1.00

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนย่อความเป็นแบบทดสอบอัตนัย ใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนย่อความเป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 6 ข้อ เพื่อนำมาคัดเลือกข้อสอบที่มีความเหมาะสมในการทดสอบวัดความสามารถในการเขียนย่อความ โดยผู้วิจัยตรวจให้คะแนนแบบรูปรีค มีคะแนนเต็ม 20 คะแนน ประกอบด้วยรายการประเมินดังนี้ 1) รูปแบบการเขียนย่อความ จำนวน 5 คะแนน 2) การเขียนเนื้อหา จำนวน 5 คะแนน 3) การใช้ภาษา จำนวน 5 คะแนน 4) การเขียนสะกดคำ จำนวน 3 คะแนน และ 5) ความเป็นระเบียบเรียบร้อย จำนวน 2 คะแนน ผู้วิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบค่าความสอดคล้อง (IOC) จำนวน 3 คน พบว่า แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนย่อความ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67-1.00 จากนั้นนำไปทดลองกับนักเรียนกลุ่มทดลอง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนวัดกงลาด อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและผ่านการเรียนเรื่องการเขียนย่อความ จำนวน 10 คน นำผลการทดลองมาคำนวณค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha method) พบว่า แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนย่อความมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78 นำแบบทดสอบไปหาค่าความแปรปรวนรายข้อของแบบทดสอบทั้ง 6 ข้อ เพื่อคัดเลือกข้อสอบในแต่ละเนื้อหาของข้อสอบให้เนื้อหาละ 1 ข้อ รวมเป็นข้อสอบจำนวน 3 ข้อ จากนั้นนำไปทดลองกับนักเรียนกลุ่มทดลองอีกครั้ง และผู้วิจัยนำไปตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.835 ถือว่าแบบทดสอบมีความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ ผู้วิจัยนำไปใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

3. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรม และด้านประโยชน์ที่ได้รับ ผู้วิจัยกำหนดเนื้อหาในรายการประเมินด้านละ 5 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยมีการวัดระดับ 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's rating scales)

น้อยที่สุด	ให้ระดับคะแนน	1
น้อย	ให้ระดับคะแนน	2
ปานกลาง	ให้ระดับคะแนน	3
มาก	ให้ระดับคะแนน	4
มากที่สุด	ให้ระดับคะแนน	5

เกณฑ์การให้คะแนนความหมายของค่าเฉลี่ย กำหนดตามเกณฑ์ของลิเคิร์ต (Likert's rating scales) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2551: 185) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00-1.50	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	1.51-2.50	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.51-3.50	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ผู้วิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จำนวน 3 คน พบว่า แบบสอบถามความคิดเห็นมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ถือว่า แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกยอมรับได้ นำแบบสอบถามความคิดเห็นไปใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีแบบแผนการทดลองเป็นแบบกลุ่มเดียวมีการทดสอบก่อนและหลังเรียน (one-group pretest-posttest design) ได้ดำเนินการวิจัย

ขั้นก่อนการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนย่อความ ทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนย่อความก่อนเรียน เป็นข้อสอบอัตนัย จำนวน 3 ข้อ แล้วตรวจให้คะแนน

ขั้นดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้สอนด้วยตนเอง โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบเชิงรุก เริ่มทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 รวมทั้งหมด 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 9 ชั่วโมง ไม่รวมทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นหลังทดลอง ผู้วิจัยทดสอบหลังเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนย่อความหลังเรียน เป็นข้อสอบอัตนัย จำนวน 3 ข้อ ซึ่งเป็นข้อสอบฉบับเดียวกันกับทดสอบก่อนเรียน และตรวจให้คะแนนแบบทดสอบตามเกณฑ์ให้คะแนนแบบรูบริก มีคะแนนเต็ม 20 คะแนน ประกอบด้วยรายการประเมินดังนี้ 1) รูปแบบการเขียนย่อความ จำนวน 5 คะแนน 2) การเขียนเนื้อหา จำนวน 5 คะแนน 3) การใช้ภาษา จำนวน 5 คะแนน 4) การเขียนสะกดคำ จำนวน 3 คะแนน และ 5) ความเป็นระเบียบเรียบร้อย จำนวน 2 คะแนน และผู้วิจัยได้เฉลยแนวคำตอบให้นักเรียน จากนั้นให้นักเรียนทำแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรม และด้านประโยชน์ที่ได้รับ เป็นการใช้การแปลค่าแบบสอบถามความคิดเห็น 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เทียบกับเกณฑ์การให้ความหมายของค่าเฉลี่ยกำหนดตามเกณฑ์ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2551: 185) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสามารถการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกการเขียนย่อความ

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนย่อความไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสระสี่เหลี่ยม จำนวน 17 คน ได้ผลดังตารางดังนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความสามารถการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยการใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

(n = 17)

รายการ	ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	\bar{d}	$S.D. \cdot \bar{d}$	t
ก่อนเรียน	5.06	2.30	23.16	16	0.00*
หลังเรียน	12.94	2.31			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนหลังเรียน (M = 12.94, S.D. = 2.31) สูงกว่าก่อนเรียน (M = 5.06, S.D. = 2.30) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความสามารถในการเขียนย่อความด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปใช้กับนักเรียนห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสระสี่เหลี่ยม ปรากฏผลดังตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

รายการประเมิน	M	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. ด้านเนื้อหา				
1.1 เนื้อหาที่ใช้ประกอบการสอนมีความน่าสนใจ	4.71	0.47	มากที่สุด	2
1.2 ได้รับความรู้เพิ่มจากเนื้อหาที่นำมาประกอบการสอน	4.47	0.62	มาก	3
1.3 เนื้อหาที่ใช้ประกอบการสอนมีความเข้าใจง่าย	4.00	1.06	มาก	4
1.4 เนื้อหาที่ใช้ประกอบการสอนช่วยให้เข้าใจกระบวนการเขียนย่อความเพิ่มมากขึ้น	4.47	0.62	มาก	3
1.5 เนื้อหาที่ใช้ประกอบการสอนให้ความเพลิดเพลิน	4.76	0.56	มาก	1
รวมด้านเนื้อหา	4.48	0.45	มาก	1
2. ด้านกิจกรรม				
2.1 กิจกรรมการสอน มีความสนุกสนาน	4.65	0.16	มากที่สุด	1
2.2 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการสอนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.53	0.51	มากที่สุด	2
2.3 วิธีการเรียนการสอนช่วยเพิ่มความเข้าใจในการเขียนย่อความ	4.18	0.81	มาก	5
2.4 การเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะการเขียนย่อความ	4.35	0.79	มาก	4
2.5 การเรียนการสอนช่วยเพิ่มความเข้าใจในการเขียนย่อความ	4.47	0.62	มาก	3
รวมด้านกิจกรรม	4.44	0.44	มาก	2
3. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ				
3.1 ได้พัฒนาทักษะการเขียนย่อความได้	4.18	0.73	มาก	3
3.2 ได้รับประโยชน์จากเนื้อหาที่ใช้ประกอบการสอน	4.65	0.61	มากที่สุด	1
3.3 สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.35	0.70	มาก	2
3.4 สามารถนำกิจกรรมการสอนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปปรับใช้กับทักษะอื่น ๆ ในภาษาไทยได้	4.12	0.70	มาก	4
3.5 สามารถนำกิจกรรมสอนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปใช้ในรายวิชาอื่น ๆ ได้	4.35	0.61	มาก	2
รวมด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.33	0.42	มาก	3
รวมทุกด้าน	4.42	0.37	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์การตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($M = 4.42$, $S.D. = 0.37$)

ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ 1) ด้านเนื้อหา ($M = 4.48, S.D. = 0.45$) 2) ด้านกิจกรรม ($M = 4.44, S.D. = 0.44$) 3) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($M = 4.33, S.D. = 0.42$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. การเปรียบเทียบความสามารถการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกพบว่า ความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวความคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด และเสริมสร้างทักษะด้านการเขียนของนักเรียนมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้เลือกแนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของอาภรณ์ ใจเที่ยง (2553: 100) ที่มีขั้นตอนกระบวนการ 5 ขั้นตอน คือ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เดิม เสริมความรู้ใหม่ ฝึกให้ปฏิบัติ จัดให้แสดงผลงาน และสรุปหลักการนำไปใช้ ซึ่งเมื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอนในการเสริมทักษะการเขียนให้กับนักเรียนนั้น ทำให้นักเรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นและเสริมสร้างกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างจากเดิม ทำให้ผู้เรียนมีกระบวนการในการสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนกระบวนการดังกล่าว ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้สามารถส่งเสริมทักษะในการเขียน การนำเสนอผลงาน และการตรวจสอบผลงาน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการที่ตระหนักรู้ในการพัฒนาผลงานของตนเองให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกประเภทของสารคดีต่าง ๆ ในการประกอบการเรียนการสอนจากหนังสือเรียนวรรณคดีลำนำ และภาษาพาที ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกประเภทบทอ่านที่ปรากฏในบทอ่านเสริมที่มีจำนวนความถี่ที่ปรากฏจำนวนมาก 3 ลำดับ คือ บทความ เรื่องสั้น และนิทาน โดยคัดเลือกบทอ่านที่มีความยาวใกล้เคียงกันและเนื้อหาสาระมีความใกล้เคียงกัน มาประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนในการพัฒนาทักษะการเขียนย่อความนั้นมีความสามารถที่สูงขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนความสามารถในการเขียนย่อความที่มากขึ้น ดังที่ชลธิชา หอมพุ่ม (2560: 338) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) เนื่องจากสาระสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning คือ การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ มีส่วนร่วมในชั้นเรียน ได้ฝึกคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา สรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และอภินันท์ นนทภาณี (2561: 67) กล่าวว่า การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุกตามขั้นตอนที่ชัดเจน เป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ตามความถนัดหรือความสนใจ ในเนื้อหาสาระที่กำลังศึกษา ทำให้นักเรียนมีความสนใจที่จะค้นหาคำตอบตามวิธีของตนเอง แล้วนำมาจัดทำเป็นชิ้นงานมานำเสนอต่อครูผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน โดยมีครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง ทำให้นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์โดยตรงจากการศึกษาในเรื่องนั้น ๆ การให้ผู้เรียนมีบทบาทในการแสวงหาความรู้และเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์จนเกิดความรู้ ความเข้าใจนำไปประยุกต์ใช้ สามารถวิเคราะห์

สังเคราะห์ ประเมินค่าหรือสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ และพัฒนาตนเองเต็มความสามารถ รวมถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสร่วมอภิปรายให้มีโอกาสฝึกทักษะทำให้ผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

สอดคล้องกับบทสนทนา พิธาดาววิทย์ (2560: ค) ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในวิชาการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมพบว่า กิจกรรมที่ผู้สอนจัดให้กับนักศึกษามีความเหมาะสมในระดับมาก โดยนักศึกษาแสดงความคิดเห็นว่า ผลที่นักศึกษาได้รับมากที่สุด คือ กิจกรรมที่ผู้สอนจัดส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้ร่วมกัน รองลงมา คือ ช่วยพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม นักศึกษาสามารถนำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการฝึกสอนได้ในอนาคต ฝึกการนำเสนอหน้าชั้นเรียน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน และยงยุทธ อัครสฤษฎ์ลักษณ์ (2559: ง) ที่ได้วิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษา สังเกต พฤติกรรมและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเครื่องมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของอาจารย์ ใจเที่ยง (2553: 100) คือ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เดิม เสริมความรู้ใหม่ ฝึกให้ปฏิบัติ จัดให้แสดงผลงาน สรุปหลักการนำไปใช้ นั้น สามารถพัฒนาทักษะในการเขียนย่อความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งมีนักวิจัยและพัฒนาหลายท่านได้นำเสนอผลการวิเคราะห์และพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุกว่า สามารถพัฒนาความสามารถ ทักษะต่าง ๆ ในรายวิชาภาษาไทย ซึ่งชี้ให้เห็นถึงแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะในการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทยได้

2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นต่อการเรียนรู้แบบเชิงรุก ในภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.37 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ด้านเนื้อหา ซึ่งเนื้อหาที่นำมาเป็นบทอ่านย่อความนั้น ประกอบด้วย นิทาน เรื่องสั้น ๆ และบทความ บทอ่านทั้ง 3 ประเภทนี้เป็นเรื่องราวที่สนุกสนาน สั้น เข้าใจง่าย จึงทำให้นักเรียนมีความสนุกสนานและความเพลิดเพลิน ลำดับที่ 2 คือ ด้านกิจกรรม กิจกรรมเป็นขั้นตอนที่นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านกิจกรรมการได้ลงมือปฏิบัติ ในชั้น “ฝึกให้ปฏิบัติ” และกิจกรรมที่นักเรียนได้นำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานกัน ในชั้น “จัดให้แสดงผลงาน” ลำดับที่ 3 คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งนักเรียนสามารถนำกระบวนการเรียนรู้และความสามารถในการเขียนย่อความไปปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรายวิชาอื่นและเป็นประโยชน์ต่อการเขียนสื่อสารประเภทอื่น ๆ ได้ ดังที่ ชลธิชา หอมฟู (2560) ได้ศึกษา การพัฒนาแนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุกเพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า ผลการทดลองใช้และการขยายผลด้านความพึงพอใจพบว่า ทั้งครูและนักเรียนโรงเรียนทดลองและโรงเรียนขยายผลมีความพึงพอใจแนวการจัดการจัดกิจกรรมในระดับมากที่สุด โดยด้านที่พึงพอใจสูงที่สุด คือ ด้านกิจกรรม

รองลงมา คือ ด้านประโยชน์ และรองลงมา คือ ด้านเนื้อหา ด้านการเกิดขึ้นของความสามารถในศตวรรษที่ 21 ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มขยายผลมีความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนสูงขึ้นทั้ง 4 ด้าน ตามลำดับ คือ ด้านการทำงานร่วมกัน ด้านการใช้วิจารณญาณ ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านการแก้ปัญหา และสอดคล้องกับ ชมนานันต์ สุขสาคร (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการเขียนย่อความโดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์จัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการเขียนย่อความ ในผู้เรียนระดับประถมศึกษาจะต้องใช้เครื่องมือและแนวทางในการพัฒนาที่มีความดึงดูดความน่าสนใจของผู้เรียนร่วมกับการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่เสนอไปแล้วนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นเครื่องมือทางการเรียนการสอน ชนิดหนึ่งที่มีมุ่งให้นักเรียนได้ฝึกลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะหรือความชำนาญเพิ่มขึ้น หลังจากที่ได้เรียนรู้เนื้อหาไปแล้ว ซึ่งประเภทของสารของบทอ่านที่นำมาใช้ประกอบการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้นั้น มีเพียง 3 ประเภทของสารบทอ่านเท่านั้น คือ นิทาน เรื่องสั้น ๆ และบทความ ดังนั้นเมื่อครู นำไปใช้ในการเรียนการสอนควรจะให้ใช้เวลาในชั้นลงมือปฏิบัติเป็นส่วนสำคัญที่สุดในกิจกรรมของแผน การจัดการเรียนรู้

2. จากผลการวิจัยพบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนั้น สามารถเสริมสร้างทักษะในการเขียน การอ่าน ทำให้นักเรียนมีความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และกระตือรือร้นในการอ่านสารประเภทนิทาน เรื่องสั้น ๆ และบทความ ที่นำมาให้นักเรียนฝึกเขียนย่อความ ดังนั้นครูผู้สอนควรเลือกเนื้อหาที่มีความแตกต่างกับบทเรียน ที่นำมาวิเคราะห์ประเภทของสารและเนื้อหาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับช่วงวัย และตรงกับความสนใจของนักเรียน เช่น เนื้อเรื่องสั้น ๆ ความยาวไม่เกิน 10 บรรทัด และใช้ภาษาเรียบง่าย นอกจากนี้ ควรมีภาพประกอบที่เหมาะสมกับวัยและพื้นฐานความรู้ เพื่อดึงดูดให้นักเรียนเกิดความสนใจ มากยิ่งขึ้นในการอ่านบทอ่านเพื่อนำไปสู่กระบวนการเขียนย่อความได้

3. จากผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครูมีส่วน สำคัญอย่างยิ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งครูได้ใช้บทบาทที่เปลี่ยนแปลงไปจากครูผู้ถ่ายทอดความรู้สู่ การเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นครูควรมีทักษะและความรู้พื้นฐานที่สามารถตรวจสอบ คัดกรองผลงาน ชี้แนะ ข้อเสนอแนะในการนำเสนอผลงาน ตลอดจนครูควรคำนึงถึงการเสริมแรงทางบวก ด้วยการชื่นชม ชมเชย ซึ่งจะช่วยให้บรรยากาศในการจัดการเรียนรู้มีความกระตือรือร้น ช่วยให้เกิดความภาคภูมิใจ ในผลงานที่นักเรียนได้จัดทำขึ้นด้วยตนเอง เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ได้ เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนย่อความวิชาภาษาไทยในประเภทของสารอื่น ๆ เช่น บทอ่านร้อยกรอง ข่าว นวนิยาย สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถทางการเรียนการสอนเชิงรุกของอาจารย์ ใจเที่ยง (2553) ร่วมกับวิธีการสอนแบบอื่น ๆ เช่น วิธีสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือกันแบบจิ๊กซอร์ การสอนด้วยรูปแบบซิปปา เพื่อเปรียบเทียบความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนว่าวิธีใดส่งผลต่อความคงทนในการเรียนรู้ได้ดีกว่ากัน

สรุป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ผลการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ด้านเนื้อหา 2) ด้านกิจกรรม 3) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**

ฉบับปรับปรุง 2561. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค.ลาดพร้าว.

ชนานันต์ สุขสาคร. (2562). **การพัฒนาความสามารถในการเขียนย่อความโดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครูสุริยเทพ.

ชลธิชา หอมฟุ้ง. (2560). **การพัฒนาแนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุกเพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน.** **วารสาร Veridian E-Journal, 10 (3), 332-346.**

ณัฐิกา สุริยาวงษ์, ศึกษานิเทศก์ กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 1. (2563). **สัมภาษณ์.** 2 พฤษภาคม

นนทลี พรธาดาวิทย์. (2560). **การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาการจัดการเรียนรู้.** **วารสารวิจัย LSTK ราชชมงคลกรุงเทพ, 11 (1), 85-94**

- นุชา แก้วลิ้ม, ครูโรงเรียนวัดบ้านหลวง (บัวราชบูรพ์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1. (2563). สัมภาษณ์. 6 พฤษภาคม
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2551). **วิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์** (พิมพ์ครั้งที่ 3). นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยงยุทธ์ อัครสัญลักษณ์. (2559). **ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รสิตา รักสกุล. (2557). **สัมฤทธิ์ผลของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้ Active Learning.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- โรงเรียนวัดสระสี่เหลี่ยม. (2563). **รายงานผลการประเมินการอ่านออกเขียนได้ของโรงเรียนวัดสระสี่เหลี่ยม.** นครปฐม: โรงเรียนวัดสระสี่เหลี่ยม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. (2565). **รายงานผลคะแนนผลการทดสอบความสามารถทางภาษาไทย ปี 2565 ระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1.** นครปฐม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สพฐ. (2553). **คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ปรับปรุง พ.ศ. 2553).** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- อภิรักษ์ นนทภาณี. (2561). **การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สารหน้าที่พลเมืองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอน สังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). **หลักการสอน ฉบับปรับปรุง** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮาส์.